

DEŽELA GORA, STEN, ROMANTIKOV IN ISKALCEV

PATAGONIJA KOT POLJUB ŽIVLJENJA

ANDREJA VELIKONJA

Nekega poletnega dne. Nekje v Južni Ameriki. Ležim v mehkih in visokih travah. Sonce me nežno boža in oblaki se brezskrbno podijo sem ter tja po neskončnem nebu. Drevesa s svojo zeleno barvo valovijo kot mehka žametna preproga. Voda mladostno žubori in mi šepetaje skrivnostne zgodbe. Vsrkavam vonj nešteti cvetov, ki prijetno omamljajo. Diham to poletje... Diham to življenje. Mehko zaprem oči. Objamejo me misli. Na svojih perutih me odnesejo v deželo čudovitih trenutkov, stkanih v preteklih dneh.

ODLOČITEV: TORRE NORD

Ponedeljek, 14. 1. 1991. Bivak. Ročna ura naju prebudi. Dve zjutraj je. Skobacava se iz spalnih vreč. Pogled nama obstane na nebu. Popolnoma jasno je, posuto s tisoč zvezdami. Toliko zvezd še nikoli nisem videla na kupu. Ko bi se jih lahko le dotaknila! Nasmehneva se drug drugemu. Torej je to dan, ki se je rodil za naju. Kuhava kavo, pospravljava spalne vreče. Obuvam si čevlje, zategujem vezalke. Kapa, rokavice, čelna svetilka. Loteva se me trema. Velika pustolovščina je pred mano in občutek je dober. Vse se mi zdi tako preprosto, tako življenjsko, ker verjamem v to, kar počnem s srcem. Zapustiva bivak. Trda tema je še. Nebo je res prekrasno. Hodiva po snežiščih. V neskončni tihoči noči - le škripanje snega pod nogami. Počutim se tako majhno in izgubljeno v vsej tej

poudaril, da je za planinstvo pravzaprav zanimiva vsaka sedanja planinska lokacija na Bovškem, daje ekonomika postojanke na Mangartskem sedlu odvisna od vzdrževanja ceste na sedlo, koča na tej lokaciji pa sodi v kategorijo planinskih postojank, ki se morajo vzdrževati same.

Na tej seji so se dogovorili, da bo PD Bovec takoj začelo postopek za vrnitev vloženi sredstev od prodaje Koče na Predelu, PZS pa bo sovlagateljstvo ponudila Češki planinski organizaciji, ki je ob nedavnih pogovorih v Pragi izrazila željo, da bi sovlagala v eno od naših visokogorskih planinskih postojank. Kot vemo, je imelo Slovensko planinsko društvo nekdaj svojo podružnico v Pragi, ta pa je med drugim postavila svojo Češko kočo pod Skuto in Mlinarskim sedlom.

prostranosti! In vendar sem delček te brezmejnosti.

Dve majhni luči nama kažeta pot. Vsak je zatopljen v svoje misli. Naenkrat tako zabobni, počti, da me spreleti srh po vsem telesu. Temno je kot v rogu, zato premišljujem, s katere strani bodo prihrumeli mogočni seraki in naju... Pa ni nič. Ne ledu in ne kamenja. Miha me potolaži, da je to na drugi strani - v Fortalezzi.

Tisto noč je še velikokrat zahrumelo, toda grozeči glasovi so se porazgubili in neopazno utihnili v nedrih zaspane noči.

Še sama ne vem kdaj, toda naenkrat na nebu ni sijala nobena zvezda več. Izza Fortalezze so se pritihotapili težki in temni oblaki. V trenutku sva se znašla v snežni nevihti. Ravno pod kuloarjem sva. Velike, goste snežinke. Sredi poletnega jutra. Zapiha.

Včasih tako močno, da te kar upogne ob tla kot krhko bilko. Ne veva, kaj bi. Brez moči sediva in se gledava. Odločiva se, da greva naprej. Si vsaj pozneje ne bova očitala, da nisva niti poskusila. Natikam si dereze, v roki držim cepin. In se že zaženem v strmino.

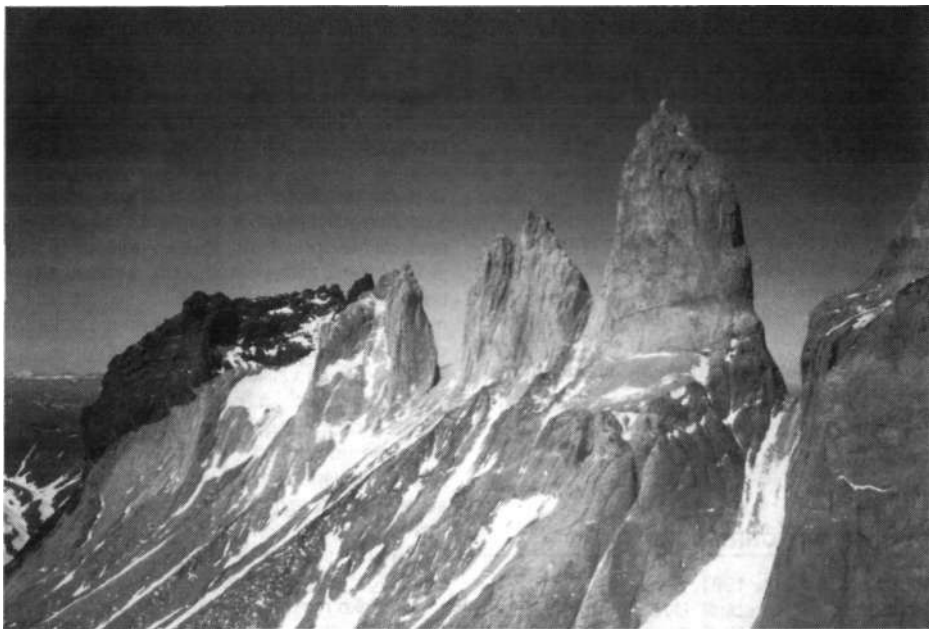
Nekje na sredi ozebnika sva, 250 metrov visoko, ko se začne prebujati dan. Oblaki so že nekje daleč, tako da lahko občudujeva žareče gore in njih vrhove. Prelepo je. Človek je še kar vsedel in gledal to čudovito prelivanje barv. In se spojil s to lepoto. Fortalezza je prelepa v svoji beli obleki. Kot da čaka na ženina. Skozi tančico pajčolana se sramežljivo spogleduje s Torresi.

IZ ČEVLJEV V PLEZALNIKE

Toda morava naprej. Kako se vleče kuloar! Ni in ni ga konec. Štejem korake. Včasih se ustavim, se odpočijem. In potem znova. Končno sva pod steno. Še enkrat pregledujeva vso opremo. Vzameva vse tisto, za kar misliva, da bova potrebovala. Vse drugo spraviva v špansko transportko. Spet je začelo snežiti. In spet ne veva, kaj bi. Gledava snežinke, ki jih divje raznaša veter. Teško se je obrniti. Teško je iti naprej. Plezati v tako norih razmerah. Toda notranje oba nekako čutiva, da...

Najprej naju je čakalo 150 metrov ledu in skale. Z derezami stojim na tako majhni polički, da mi pol podplatov gleda v globino. In Miha me neusmiljeno bombardira s kosi ledu. Na hrbet mi pade pošten kos. Od bolečine se skoraj sesedem. Potem se poskušam čimbolj stisniti k mrzli skali in postati čim manjša.

Z nogami poskušam najti dobro oporo. Toda na nekaterih mestih je sneg tako sipek, da z

Patagonija: gora, da bi se ji odkril

derozami kar praskam po skali in skušam ujeti ravnotežje. Nekako mi pa le uspe priti čez previsni del.

Na sedlu sva. Okrog naju se podijo megle. Samo slutiva lahko petsto metrov globoko prepadno navpičnico.

Miha se preobuva v plezalnike. Sneži. Stena je obupna. Vsi oprimki, vse počši so zalite z ledom. In zaprhane s snegom. Naju pa čakajo trije najtežji raztezaji. Miha mora očistiti vsak oprimek, vsak stop, da lahko napreduje. Tresem se. Tu na sedlu tako vleče. Meče me sem ter tja. Patagonski veter je res nekaj posebnega. Snežinke naletavajo naravnost v obraz, za vrat... Povsod jih je polno.

Kar težko mi je spraviti tople čevlje v nahrbtnik in si namesto njih obuti mrzle plezalnike. Smešno: kljub temu uživam, resnično uživam v plezanju, pa čeprav v še tako norih razmerah.

Dobro nama gre. Vprašujoče gledava v nebo, toda odgovora ne dobiva. Nadaljujeva. Tretji raztezaj je za nama. Zunaj težav sva. Takrat še slutiti nisva mogla, kaj naju še čaka. Veseliva se že. Še nebo je veselo z nama, saj oblakov ni nikjer več. Verjeti ne moreš! Izginejo kar tako, kot da bi nekdo šel s krpo čez nebo in ga očistil igrihivih potepuhov. Čeprav naju sonce ne obliva, ker sva na zahodni strani, čutiva prijaznost dneva.

STRUPENO MRZEL VETER

Sedim na še kar udobni polici, toda kaj, ko je tako presneto mrz! Vse je v ledu in snegu. Ves

čas molim, da bi med rokama začutila rahel sunek vrvi, ki bi mi dal vedeti, da soplezalec napreduje. Vrv pa je kar na miru. Ne premakne se niti za centimeter. Mene pa tako vražje zebe! Že več kot dve uri čepim in zmrzujem. Rokavice so že čisto trde, po životu me trese in zobje mi šklepetajo. Še nikoli v življenju me ni tako zeblo. Sprašujem se, če Miha čuti to moje drgetanje prek vrvi. S prsti na nogah ves čas migam. To me vsaj malo zamoti. Tako se tresem, da se mi zdi prav čudno, da ne poderem gore. Potem poskušam misliti na prijetnejše stvari. Toda iz sanjarjenja me prebudi poteg vrvi: »Andreja, štaantaaaamm...! »Ne vem, ali slišim prav ali ne, kajti njegov glas skupaj z vetrom odpleše nekam v dolino. Le odmev iz Centralnega stolpa mi pravi, da lahko grem.

Oh, teh trenutkov sem zares vesela. Toda kaj, ko tako kmalu minejo. Ampak zdaj je važno samo to, da lahko plezam, čeprav je skala tako mrzla in neprijazna, čeprav so vsi zatiči in metulji že zamrznili in jih le s težavo in skrajnim potrpljenjem in močmi jemljem ven, čeprav prsti na rokah zmrzujejo, čeprav plezalniki drsijo na poledenelih stopih, čeprav so roke že vse obtolčene in krvave. Čeprav! Samo da mi ni treba zmrzovati, samo da nekaj počnem.

Še preden se zavem, sem spet na stojišču. In spet je mrz. Vrh pa obsijan s soncem. Kako blizu se mi zazdi, pa vendar tako daleč. Nekje v drugi dimenziji.

Veter mi piha sneg za vrat, kosi ledu me obletavajo. Enkrat mi pade na čelado, drugič na roke, noge. Zelo počasi napredujeva. V naju prihaja spoznanje, da bova imela težave vse do vrha.

Gladko, navpično, vetrovno, ledeno mrzlo

Še zdaj ne vem, kako sem prišla čez najtežji del smeri. In nikoli ne bom. Miha je že ves obsijan s soncem na vrhu Torre Norda, ko se jaz še pošteno trudim v zajedi. V roke sem že tako navita, da me prsti ne ubogajo več. Toda če zdaj padem, bom zanihala najmanj dvajset metrov. Pa raje vložim še tisti zadnji atomček moči, da se potegnem na poličko. Počivam. Lovim sapo. Nabiram moči še za zadnjih petindvajset metrov. Plezam. Veselim se že vrha.

Konec prečke. Na vrhu je ogromen balvan. Še nekaj metrov. Ne vem, kaj bi. Ležim na oranžni skali, z rokami objemam prazen prostor. So trenutki v življenju, ko se nam zazdi, da je ves svet v nas. Obuvam si čevlje. Nabirava kamenčke. Malo še posediva, grizljava ostanek čokolade, uživava v razgledu. Težko bi povedala, kakšen čudovit, pravljичen svet naju je obdajal!

BILA SVA NA VRHU

Sonce me poskuša pogreti, pa sem preveč premražena. Spuščava se ob vrvi. Strah naju je, da bi se vrv zaradi vetra kje zataknila. Hitiva, saj sva že zelo pozna. Izza Fortalezze se spet podijo grozeči oblaki. Moliva, da bi vreme zdržalo vsaj še nekaj ur. In tudi je. Toda presenečenj še ni bilo konec. Ko sva se že na pol poti v temi spuščala po ozebniku, ga ponekod preprosto ni bilo več. Čez dan se je sneg tako stalil, da so nastali pravcati slapovi. Včasih nisem vedela, ali bodo dereze držale ali pa mi bo voda spodnesla noge.

Končno se svet položi. Na varnem sva. Toda

nobenega olajšanja. Le polna občutkov sem. Težko je dojeti, da sem dala vse, kar sem lahko, v ta vzpon.

Skoraj ne znam več hoditi. Tema je že. Hitiva po snežiščih. V bivak prispeva skoraj po štiriindvajsetih urah. Zlekneva se v spalne vreče. Še vso noč sklepeta z zobmi.

Torek, 15. januarja 1991.

Zbudim se okrog sedmih. Nikakor ne morem premakniti svojega telesa. Vse me tako boli, vsaka mišica posebej. In nikakor ne morem verjeti, da je vse res za menoj. Ustnice so suhe in razpokane. Žejna sem, toda v bivaku ni nič vode. V bistvu sploh ne čutim ne žeje in ne lakote. Le zadovoljstvo čutim, da ni treba iti več gor. Da je vse opravljeno. Vse drugo je tako nepomembno. Spet zaspim.

Sonce mi sije naravnost v obraz. Čutim toploto. Čutim toploto življenja. Ne morem več ležati. Moram pretegniti svoje mišice in otrple ude. Slišati je glasove. Japonci in Američani jo mahajo pod steno. Vsak gib mi pomeni hud napor. Komaj se oblečem in obujem. »Bašem« narhrbtnik. Miha greje vodo. Mlačna cedevita steče po grlu. Šele zdaj čutim, kako zelo je telo izsušeno. Počasi se odpraviva proti bazi. Z vsakim korakom je bolje. Razbolelo telo se ogreje. Nič več ne bo štetja korakov. Le sproščena hoja po grušču, mimo postavljenih možicov in ogromnih balvanov. Sonce visi na nebu. Veter se podi po dolini. V meni pa je nepopisen mir.

DEŽELA MOJIH SANJ

V prijetnem gozdičku je naša baza. Pijeva, jeva. Jeva in pijeva.

In potem obrežje reke. In spalna vreča. In utrujenost, ki počasi, a vztrajno polzi, leze v tebe. In potem ležanje. Ves popoldan, ves večer in nato še vso noč. In še ves naslednji dan.

Sedim ob ognjišču s prijatelji. Pijemo kavico. Njen dišeči vonj napolnjuje ves prostor. Pogovarjamo se. O vsem in o ničemer. Teh drobnih trenutkov, ki so polni toplih besed in prijateljstva, ne bo mogoče nikoli pozabiti. In Torre Norda tudi ne.

V duši se nabirajo solze. Vem, da sem nekaj izgubila. Življenje ne bo nikoli več takšno, kot je bilo. Zelo daleč je bilo treba priti. Da sem spoznala... Patagonija mi je dala poljub življenja. Vzela je tako malo, a dala tako veliko. Prvič

v življenju izgorevam v neizmernem ognju večne skrivnosti.

* * *

Nekega zimskega večera. Nekje na sončni strani Alp.

Teško si je predstavljati, da čas tako hitro mineva. Toda Patagonija je neminljiva. Ostaja dežela, kjer čas izgubi svoj pomen. Ostaja dežela prečudovitih hribov in prepadnih sten, dežela plezalcev, popotnikov, romantikov in večnih iskalcev. Ostaja dežela mojih sanj.

Naveza Andreja Velikonja in Miha Praprotnik: 1. slovenska in 2. ženska ponovitev smeri prvopristopnikov na Torre Nord; ocena: VII, A₂

DRUŠTVENI IZLET LETA V APENINE

Gore Sredi Škornja

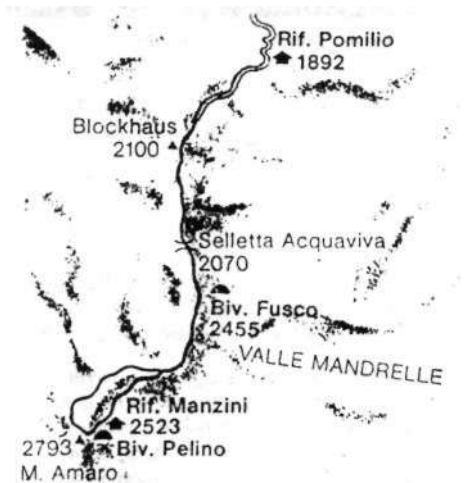
RAJKO SLOKAR

Že leta 1990 smo se v Planinskem društvu Nova Gorica dogovorili, da bo osrednji društveni izlet leta 1991 v Apenine. Načrtovanje, zbiranje podatkov in možnih prenočišč smo začeli že februarja. Toda julija smo bili še vedno skoraj praznih rok. Izjemi sta bili le sekcija CAI iz L'Aquile in podjetje Parco Nazionale d'Abruzzo, ki sta poslala zemljevide in prospekte. Poleg tega je tam večina planinskih postojank po 15. septembru zaprta in le redke imajo na voljo več kot 20 ležišč. Zato so prenočitvene možnosti tiste, ki narekujejo pohodniški program. Izleti v naravni rezervat Monte Maiella, na Monte Petroso v abruškem narodnem parku, najbolj južno točko društvenega pohoda (41 stopinj in 30 minut), pa še na Velino in Gran Sasso bi utegnili biti bolj zanimivi, če bi bile postojanke odprte v drugi polovici septembra in če ne bi bilo prenočevanje v njih dvakrat dražje kot v severni Italiji.

Čeprav sva bila vodnika za vzpon na Corno Grande formalno neprimerna, nama je poznavanje sposobnosti in lastnosti večine članov skupine dokaj olajšalo delo. Zanimivo je bilo prav to, da se večina že več let zapored udeležuje osrednjega društvenega izleta in tako so osnovne poteze skupinske dinamike in ekološke kulture bile predvidljive.

VALOVITA POT DO MONTE AMARA

Vremenska napoved ni bila prav nič obetavna, ko smo odpeljali iz Nove Gorice, v Mestrah z avtoceste zavili na državno cesto proti Chioggi in Ravenni in se v Riminiju spet znašli na prijazni avtocesti. Sončno je bilo in za drugo

septembrsko soboto kar precej vroče. Pod Ancono so se začeli zbirati oblaki, pri Martinsicuru pa smo se zapeljali v Abruzzo, deželo, v katero smo namenjeni. V Pineti, južnem predmestju Pescara, smo se obrnili proti zahodu in se mimo Fare Filiorum Petri zlagoma vzpenjali proti Pretoru, prijaznem gorskem mestecu. Točno po dvanajsturni vožnji smo zvečer v rahlem pišu prišli do kampinga Maielletta nekaj sto metrov pod vršnim delom prelaza Lanciano (1400 m). Tu naj bi prenočili dvakrat. Namestili so nas po skromnih »hotelskih« apartmajih za šest oseb. Prenočišče je bilo tu cenejše kot v bližnji planinski postojanki Paolucci: v apeninskih planinskih postojankah so prenočišča dvakrat dražja kot v severni Italiji, verjetno tudi zaradi bogate zimske smučarske ponudbe. Celó noč je deževalo, toda ob 6. uri zjutraj nas